

DE HAAGSE TIJDEN

Daar zit muziek in

Pag. 3

Evacuatie Scheveningen en Den Haag 1943

Pag. 6-7

PFAFF expression 710

GEBRUIKSVRIENDELIJKE NAAIMACHINE

€ 1.849,00
€ 1.649,00

WESTEINDE 83-95, DEN HAAG
TEL. 070-3463000

De Haagse krant van alle tijden

Huis Overvoorde en de Bescherming Bevolking

Aan de randen van Den Haag liggen landgoederen, met name in Wassenaar. Daar zijn zoveel buitenplaatsen te zien dat er zelfs een fietsroute langs loopt. Aan de zuidkant richting Westland lagen ook diverse landhuizen, waarvan er nog een paar bewaard zijn gebleven. Eén daarvan ligt op de grens met Rijswijk, Huis Overvoorde. Een prachtig buiten met een bijzondere relatie tot de voormalige organisatie Bescherming Bevolking (BB).

Schuin tegenover winkelcentrum De Bogaard ligt tegen Moerwijk aan landgoed Overvoorde. Het daarin gelegen buiten dateert al van 1289. Het was in oorsprong een grote boerenhoeve die in 1623 in bezit kwam van de Delftse bestuurder Ewout van Dussen. Hij verbouwde het tot een landhuis en legde in het omringende land een park aan. Naast het landgoed lagen nog twee andere: Kasteel Steenvoorde en Huis Oudshoorn. Kasteel Steenvoorde was al vóór 1289 bewoond, want toen werd er voor het eerst melding van gemaakt. De secretaris van Graaf Floris V, Gerard van Leyden, ging er namelijk wonen. Huis Oudshoorn is van later datum (1534) en was eigenlijk niet

meer dan een herenboerderij. Door vererving kwam het huis in 1774 in handen van de familie Van Dussen. Enige jaren later kocht de familie ook kasteel Steenvoorde, waardoor een groot aaneengesloten gebied ontstond. De familie liet dat tot één groot park in Engelse stijl inrichten en noemde het geheel Landgoed Overvoorde.

Landgoed Overvoorde
Landgoed Overvoorde ging na vele generaties Van Dussen in 1777 over in handen van Jacob van Vredenburg. Zelf ging hij in Huis Overvoorde wonen en verhuurde kasteel Steenvoorde en Huis Oudshoorn. Op het grondgebied van Steenvoorde liet hij in 1800 een vierde landhuis bouwen, namelijk Huis De Voorde. Dat huis staat momenteel te verkrotten, ondanks het feit dat het een rijksmonument is. Het heeft tot een paar jaar geleden dienstgedaan als verzamelgebouw voor jonge kunstenaars, maar staat sindsdien leeg, in afwachting van een nieuwe bestemming. De tuinmanswoning is nog wel bewoond en huisvestte tot 2002 de beroemde Haagse kunstenaar Herman Berserik. Een gedenksteen in

Huis Overvoorde

de gevel verwijst daar nog naar. Kasteel Steenvoorde zelf bestaat niet meer. Het is in 1887 afgebroken omdat het onderhoud voor de eigenaar niet meer was op te brengen. Een witgepleisterde tuinmanswoning is het enige wat er nog aan herinnert. Zowel deze woning als Huis de Voorde zijn vanaf de Van Vredenburgweg te zien. Huis Oudshoorn is weliswaar bewaard gebleven, maar is wel onherkenbaar veranderd. In de loop der jaren is het vele malen verbouwd en zijn er twee vleugels aangebouwd. Het heeft tot de eeuwwisseling als conferentieoord en jeugdherberg gefunctioneerd. Na een grondige renovatie huisvest het nu viersterrenhotel Hoevevoorde, met een prachtig groot terras. In combinatie met de rust van het park roept het een vakantiegevoel op. Het oorspronkelijke Huis Oudshoorn fungeert nu als centrale ontvangst.

Huis Overvoorde

Het Huis Overvoorde heeft de Hoekse en Kabeljauwse twisten en de Tachtigjarige oorlog overleefd. Diverse generaties Van Dussen en Van Vredenburg hebben via verbouwingen hun stempel op het gebouw gedrukt. In 1883 kreeg het zelfs een extra verdieping, waardoor het nog voornamer ging ogen. Het Huis werd in 1931 door de Gemeente Den Haag aangekocht waarna het werd verhuurd aan de Koninklijke Landmacht. Achter het huis werd een grote telefoon- en telegraafcentrale ingericht, dit met het oog op een mogelijke oorlog. Na de capitulatie in 1940 werden de centrales direct door de Duitsers ingenomen en uitgebreid. In de tuin, aan de andere zijde van de toegangsweg, werden bunkers gebouwd waarnaar de telefoon- en telegraafcentrales werden verplaatst, alsmede een grote afliuisterpost werd

ingericht. Wonder boven wonder zijn ze nooit doelwit geweest van bombardementen en is het Huis Overvoorde gespaard gebleven.

Dienst Bescherming Bevolking

Na de Bevrijding werd in 1952 de dienst Bescherming Bevolking opgericht en kreeg zij het complex in gebruik. In een van de bunkers werd een commandopost ingericht en op het terrein werd een oefenruïne gebouwd. Deze was bestemd voor het trainen van manschappen in het redden van personen uit ingestorte gebouwen en het blussen van branden. In eerste instantie was het gericht op inzet bij bombardementen en later werd het verbreed tot rampenbestrijding. In de ruïnes konden levensgevaarlijke situaties worden nagebootst, inclusief branden.

Vervolg op pagina 2

Huis De Voorde

van der VLUGT GLASHANDEL v.o.f.

Loosduinsekade 175
2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlugt.nl
www.glashandel-vandervlugt.nl

Kom jij weleens in je wijkcentrum?

We doen meer dan je denkt!

wijk voor elkaar

wijkz.nl

Samen aan alles gedacht!

UITVAARTVERZORGING

J. Henning

www.henning-uitvaart.nl

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar

Laan van Eik en Duinen 38, Den Haag
(Ingang De Oude Hage)

BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire!
Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

China Town

"Je bent aan het tekenen?", vraagt een man die naar mij toe komt lopen. Ik sta voor de Chinese poort bij de Bijenkorf te tekenen op een pagina van een Chinees leerboek. "Ja, ik probeer het moment vast te leggen dat ik hier geweest ben", antwoord ik hem. "China, dat is het land waarmee ik mijn handel dreef als ondernemer", gaat de man verder. "Handel in levende goederen (!). Ik heb jarenlang in Shanghai en in Beijing gewoond." De man praat honderduit over zijn leven. Het gesprek gaat alle kanten op en krijgt enigszins een wending

als ik zeg dat ik vroeger in mijn jeugd aan de oude haven in Hillegom woonde. "Ha, maar dat is waar transportbedrijf Kardol zat waar ik in de jaren zestig voor

werkte! Ik reed op de vrachtwagen", zegt hij. "Huh... dat waren zware wagens die langs ons huis reden en het gehele huizenblok deed trillen!", zeg ik. Hij glimlacht

door deze herinnering van mij. Het gesprek krijgt meteen een vlucht naar toen. Alles komt langs; de omgeving, namen van mensen, zo ook de sympathieke uitbater met dezelfde achternaam als ik,

van café Zomercare aan diezelfde havenkade. Nu, vijftien jaar later, aan de rand van Chinatown in Den Haag ben ik aan het tekenen en heb ik een ontmoeting met een man met wie ik een gemeenschappelijke herinnering heb. Wat bijzonder zeg!
Hans Duivenvoorden
hd@artstonelimited.nl

Stolpersteine

Op 7 en 8 mei worden de laatste 45 van de 231 Stolpersteine geplaatst voor Joodse inwoners in de gemeente Leidschendam-Voorburg die in de Tweede Wereldoorlog zijn omgebracht door de Nazi's. De in de Tweede Wereldoorlog weggevoerde en vermoorde Joodse inwoners

De Haagse STADSDICHTER

Victor R. Meijer • vr.meijer@hotmail.com

Den Haagse plekken en hun momenten

Den Haag heeft plekken die ik herinner, mijn leven lang sommige laten me lachen en van sommige ben ik bang vele zijn weg en andere bestaan nog steeds al die plekken hebben hun momenten waarvan ik blij ben dat ik er ben geweest van pubertijd tot volwassen ik roep ze terug want een paar zijn er nog ook al gaat het leven vlug

en al die Haagse plekken zetten een glimlach in mijn hoofd, maar ook op mijn mond in gedachten tover ik ze terug, elke dag omdat ik op die plekken het geluk vaak vond met vrienden en vriendinnen het leek allemaal zo gewoon we spraken nog met elkaar in zinnige zinnen en dit is aan die Haagse plekken mijn eerbetoen

al die herinneringen verliezen hun waarde als ik denk aan het griezelige nieuwbouw spook omdat, als ik dan eventjes naar de Haagse skyline staarde trok ik in gedachten aan de choke voor de mensen en hun glimlach, omdat het steeds minder wordt en daarom rij ik vaak eventjes, naar de plekken die ik mij herinner voordat weer een sloophamer mijn herinnering verstoort

van onze gemeente hebben dan ieder een herdenkingssteen voor hun laatste woonadres. In Leidschendam-Voorburg zijn tot nu toe - met welwillende medewerking van de gemeente - 186 steentjes geplaatst. In totaal zijn er dan tussen 2020 en 2025

in Leidschendam-Voorburg 231 Stolpersteine geplaatst, bij zo'n 90 adressen. Informatie over het project Stolpersteine kunt u vinden op de website van de Historische Vereniging Voorburg: historischevereniging-voorburg.nl/stolpersteine

We vieren het Leven!

Een geschenk in dansende kleuren

Ook is het niet aldoor even gemakkelijk

Maar gezien door een spiegel in een positieve ziel

Kom je vaak een heel eind, toch?

En al staat er weer een vervelende afspraak in het ziekenhuis of tandarts

Dan zet ik op die dagen een grappige hoed op

En zeg tegen mezelf, ik kan dit, ik zink niet weg in drijfzand

Maar ben een powerwoman, punt uit!

Dan zal je merken dat er een grote lach aan de voordeur hangt en dat moet ook

Dit alleen al is een grote overwinning voor obstakels in iemands leven

En door dit positieve gevoel, zal je zien dat je steeds sterker in het leven staat

Op de momenten van lichtpuntjes, mag je dat gewoon lekker vieren

En denken bij jezelf, ik heb weer zuurstof en harmonie in mijn lijf en geest

Paula Thomas

p.thomasfrida@gmail.com

Vervolg voorpagina

Huis Overvoorde en de Bescherming Bevolking

In 1969, op het hoogtepunt van de Koude Oorlog, werd op het terrein een atoombunker gebouwd waarin de BB een

Tuinmanswoning Steenvoorde

permanente commandopost inrichtte. Twintig jaar later werd de BB opgeheven en werden een paar bunkers afgebroken. De grote bunker alsmede enige kleintjes, de ruïne en enkele bijgebouwen bleven bewaard en werden toegewezen aan het Museum Bescherming Bevolking. Vrijwilligers onderhouden sindsdien het terrein, de bunkers en de gebouwen. Zij verzorgen ook eenmaal per maand rondleidingen en voor groepen zijn rondleidingen op aanvraag beschikbaar. Voor

meer informatie zie de website museumbeschermingbevolking.nl

Waar andere buitenplaatsen mooie bloementuinen, moestuinen en fruitboomgarden achter het huis hebben, moet Huis Overvoorde genoeg nemen met een erfenis bunkers. Wel een erfenis met een bijzonder historisch karakter.

Tot slot

Jacob van Vredenburg zou zijn landgoed van weleer niet meer herkennen. Nog wel het prachtig

Toegang huis Overvoorde

gerestaureerde Huis Overvoorde, dat nu weer in particuliere handen is gekomen. Maar niet

Huis Oudshoorn en zeker niet het terrein met de bunkers en antennes achter het huis. Wat hem misschien wel zou bevalen, is het kleine tennispark bij de ingang aan de Guntersteinweg. Voor de bewoners van Moerwijk en Rijswijk zijn de Voordes echter een groene oase, een groot wandelpark met oude bomen en veel vogels en bloemen. Een wat verscholen parel van Den Haag.

Ton van der Pijl

Tonvanderpijl212@gmail.com

Uitgeverij De Haagse Tijden

Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 60.000 exemplaren gratis af te halen op circa 300 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via www.dehaagsetijden.nl/ abonnement of via de klantenservice. Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom
Milja de Zwart

Distributie

Hubbel Den Haag

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Daar zit muziek in

Terwijl het onderwijs en de cultuur door deze huidige regering weer op een houtje dreigen te moeten bijten, schrijf ik over de zestiger jaren van de vorige eeuw, waarin naar mijn mening nog volop muziek zat.

Wij kenden op de Fatimaschool, nabij het Zuiderpark, zelfs een muzikleraar. Zijn naam was de heer Kunst en die naam maakte hij zeker waar.

Onze liederenschat breidde zich wekelijks uit en vanzelfsprekend was de heer Kunst ook organist bij de Fatimakerk. Het kostte hem geen moeite om een jongenskoor bijeen te garen. Zo werd ook ik gerekruteerd en stond bij katholieke hoogtijdagen achterin het kerkgebouw met uitzicht op het priesterkoor en zicht op dirigent en organist. Wee je gebeente als je in het oog viel van de heer Kunst... Ooit had hij, tijdens een plechtige nachtmis, zijn kunstgebit naar een niet-oplettend zangertje naar het hoofd gesmeten. Ik heb maar niet mijn oog laten vallen op het slachtoffer; ik weet zelfs niet of onze organist doel had getroffen.

Niet alleen de zangkunst maakte ik me in mijn jeugd meester. Dankzij mijn ouders werden mijn oudste zus en ik verrast met onze verjaardagen. We kregen één gitaar voor ons beiden. Op de Kardinaal de Jongeschool werd een onderwijzer gevonden die ons met plezier het snaarinstrument niet onder de knie, maar op de knie, wilde krijgen. Hij heette de heer Middendorp en was een musicus pur sang. Niet alleen gitaarleraar, maar ook bandleider van de schoolband van de Dr. Ariens Mulo, waarin ik vrij snel een plaatsje veroverde. Wekelijks werd er gerepeteerd en onder zijn leiding werd een repertoire opgebouwd dat ons in die dagen door orkesten met naam en faam werd voorgespeeld. Als saxofonist was de heer Middendorp een waar bandleider. De fraters en de

De popgroep op trektocht langs jeugdherbergen

Muziek maken als tiener op de Ariens Mulo met de schoolband o.l.v. dhr. Middendorp; op het repertoire

school bezoekende jeugd waren op nog spaarzame schoolavonden hoorbaar onder de indruk. Zelfs de meisjes van boven deden een muzikale duit in het zakje. Zij zongen, door ons begeleid, het toen bekende lied *Peter, is mijn ideaal*, op de radio uitgevoerd en bekend geworden door het meisjeskoor Sweet Sixteen.

Omdat er in het muzieklokaal zelfs een drumstel door de fraters was aangekocht en er geen drummer was, probeerde ik met succes de trommen te

roeren. Jaren later bracht dit me ook nog eens in een bandje dat met enig plaatselijk succes in de schaduw stond van de Britse band The Shadows, die triomfen vierde met Cliff Richard. Ton van Riel, zanger en gitarist, Hans van der Meer op basgitaar en nog een gitarist, van wie ik mij de naam niet kan herinneren, completeerden ons kwartet. Ons muzikaal stel kende dagelijks dezelfde vier schoolmuren: de Bisschoppelijke Kweekschool aan de Paramaribostraat, waar wij ons bekwaamden in het vak van onderwijzer. De eerdergenoemde namen waren jammer genoeg een klas eerder van school, waardoor ik hen uit het oog ben verloren. Zelfs zijn we - met vier man - vakantie gaan vieren, langs jeugdherbergen in Nederland, waar wij spontaan optraden.

Optreden JAZZ-kwartet in de Haagse Kelder met Glenn Gootjes als pianist

We droegen onze instrumenten gedurende de fietstochten op de rug en de trommel op de bagagedrager. De jeugdherbergen in Arnhem aan de Rijn, Vught, nabij een waterplas en nabij Velden aan de Maas staan nog in mijn geheugen gegrift; de optredens, samenzang en de prille liefdesbewegingen.

Overigens wil ik nog wel melden dat ik voor mijn praktijk(les) muziek een tien mocht bijtekenen; de enige tien tussen de zeventjes en zesjes op mijn cijferlijst, waarmee ik na vijf jaren onderwijs afscheid nam van het rode bakstenen schoolgebouw aan de Paramaribostraat, zijstraat van de Javastraat en toenmalig woonoord van vele oud-Indiëgangers die de Gordel der Smaragd in '48, '49 en '50 met Hollandse schepen moesten verlaten. Ondertussen kwam ik in aanraking met de Jazzmuziek en jazzmuzikanten, waaronder een begaafd pianist, Glenn Gootjes, ook geboren in Indonesië. Met hem trad ik op in onder meer rokerige en studentikoze kelders die zich voor onze soort muziek openden aan het Gevers Deynootplein te Scheveningen.

Onlangs moest ik vernemen dat Glenn recent is overleden, op 77-jarige leeftijd. Een vijftal jaren geleden heb ik hem en zijn woonplaats in het oosten van ons land, via zijn zus, kunnen traceren. In een verrassend telefonisch gesprek vroeg ik hem of hij zich onze begintune nog kon herinneren. Ik hoorde de wieltjes van zijn stoel en vervolgens de akkoorden van onze tune. Tranen liepen spontaan over mijn wangen. Andere tijdgenoten wil ik niet onvermeld laten, namelijk Herman van Toorn, muzikleraar aan de rooms-katholieke Lagere School van de heer Went en dirigent van de Parochiekerk pastoor Van Ars, aan de schil van Den Haag en Loosduinen. Ik werd geraakt door de Gregoriaanse Zangen en hun charismatisch dirigent. Toen hij een Deense vrouw leerde kennen en naar Denemarken verhuisde, ben ik hem uit het oog verloren. Wie weet loop ik deze musicus nog eens tegen het lijf.

Jaren later trad ik met koormuziek van Het Nijmeegsch Mannenkoor op in hartje Den Haag, een mij dierbare herinnering; tezamen en afgewisseld met de Die Haghe Sangers, al eerder genoemd en beschreven in een artikel van De Haagse Tijden. De schrijver van dit stuk zal zich kunnen herinneren dat hij vervolgens met zijn koor optrad in De Vereeniging, het concertgebouw in Nijmegen. Dit alles zou je kunnen samenvatten in de 'Haagse Wortelen' van mijn 78-jarig bestaan; met liefde kijk ik naar de Haagse aarde, waarin ik ben geplant.

Samenzang in de klas van de lagere praktijkschool

Schoolband Ariens Mulo

Harry C.A. Daudt
hardaudt@gmail.com

novodent

Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Enrico, Martijn, Jasper en John Jellema

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebiten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

Tel: 070-3555790
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

www.novodent.nl

MAX25

FASHION TOT €25,-

NOOIT DUURDER DAN €25,-

Fahrenheitstraat, Loosduinen, Naaldwijk, Ypenburg, Zoetermeer

Laatste Fashion trends

2x per week een nieuwe collectie!

Shop ook online via www.max25.nl

Seniorenhulp Nederland
Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte? BEL: 070 - 306 16 96

Seniorenverhuizing
Volledig verzorgd!

Woningontruiming
Huur- en koopwoning

Schilderen kluswerk
Stofferen en behangen

Spoedoplevering
Binnen 7 dagen leeg

de beste in VERHUZEN EN ONTRUIMEN
Seniorenhulp Nederland

www.seniorenhulp.com

Dé makers van de betere bedden en kasten

de SUITE

slapen in eigen stijl

Boxspring desgins én houten bedden

Ook in twijfelaar afmetingen

Slaapkamerkasten op maat

Hoog-laag en seniorenbedden

Ontdek de stijlvolle en praktische bedden van De Suite. Deelbaar en zelfs in twijfelaar maten beschikbaar met hoog-laag functie.

Brochure met prijzen

Scan de QR en ontvang de brochure gratis thuis.

Ontspan beter met FPS-technologie

FPS helpt bij fysieke klachten, beenkrampen en motorische problemen zoals bij Parkinson. Ontspan, verminder stress en slaap beter. Kom de fijne werking zelf ervaren in Moordrecht.

Het beste bed, voor ú gemaakt

Goed slapen is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Daarom maken wij bedden op maat. Of u nu fysieke klachten heeft of moeite met in slaap vallen – wij vinden altijd de weg om het juiste bed te maken.

Complete slaapkamers

Samen creëren we uw ideale slaapkamer – met een bed en kast op maat, geheel afgestemd op uw wensen. Van ingetogen tot luxueus, altijd in lijn met uw stijl en het comfort dat ú zoekt.

Showroom & productie

Ambachtweg 10, 2841 LZ Moordrecht
Consumentendagen: di t/m za 10.00 -17.00
www.desuite.nl
Voor bezoek aan huis: T. 0182 37 50 22

Nederlands Volksherstel afdeling 's Gravenhage

Tijdens het leeghalen van een doos waarin papieren van mijn vader zaten, vond ik een map waarin onder andere een heel grote foto zat. Op deze foto staan en zitten minstens honderd mensen. Mannen en vrouwen. Een groot aantal daarvan in uniform. Uitgaande van een brief die er bijgevoegd is, is deze foto op 31 december 1946 gemaakt. Bovenaan die brief staat Nederlands Volksherstel afdeling 's Gravenhage. Op de voorgrond in het midden zitten mijn ouders. Die bijgevoegde brief geeft aan waarom die foto gemaakt is. Wat was dat eigenlijk, Nederlands Volksherstel, zo vroeg ik mij af.

Een deel van de foto die ik vond, met op de voorgrond in het midden mijn ouders

Om te voorkomen dat er na de Tweede Wereldoorlog een gezagsvacuüm in ons land zou ontstaan, heeft het kabinet Gerbrandy in de maand augustus van 1944 vanuit Londen een College van Vertrouwensmannen ingesteld. Dit College moest vanaf de bevrijding tot de terugkeer van de Nederlandse regering als haar vertegenwoordiger optreden. De leden van dit College waren voormalige politici en leden van het verzet. Aanvankelijk ging het om vijf leden en later kwamen er vier bij. Een van die leden was Willem Drees. Twee maanden later stuurde het College een telegram naar Londen waarin stond dat er een algemene hulpverleningsorganisatie was samengesteld. Op 1 juli 1945 werd deze organisatie formeel opgericht en kreeg de naam Nederlands Volksherstel. Het doel was: "De bevordering van de geestelijke en lichamelijke wederopheffing van het door het oorlogsgebeuren in nood verkeerende deel van het Nederlandsche Volk". Een gezond gezinsleven moest centraal staan.

Volksherstel wilde dit bereiken door adviezen te geven door zelf initiatieven te ontplooiën en door geld en goederen in te zamelen. Organisaties als het Nederlandse Rode Kruis, het Interkerkelijk Overleg, de Landelijke Organisatie voor

Wethouder Piet Vink en mijn vader H. Eisma

Hulp aan Onderduikers en het Nationaal Steun Fonds gingen een samenwerkingsverband aan. Eind 1947 werd besloten dit samenwerkingsverband op te heffen en in maart 1948 vond dan ook de laatste vergadering plaats. De rol van Volksherstel werd min of meer overgenomen door de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk. In 1946 werd mede door toedoen van Volksherstel het Haags Werkcomité Vacantie opgericht, dat vier jaar later opging in het Algemeen Haags Comité.

Het noodtehuis Groenestein
Ik neem een deel van de eerdergenoemde brief over: "De heer H. Eisma was vanaf 28 mei 1945

werkzaam bij het Nederlands Volksherstel. Hij heeft zijn taak zeer tot tevredenheid verricht. Hij wist een prettige sfeer te scheppen en hij kon uitstekend met het personeel en publiek omgaan. Daar hij blijk gaf over organisatorisch talent te beschikken, werd hem gevraagd de reorganisatie van het noodtehuis 'Groenestein' waar 500 gerepatrieerden werden opgenomen op zich te nemen. Hij heeft deze belangrijke en moeilijke taak zeer tot tevredenheid volbracht. De heer Eisma is een consciëntieus werker, prettig in den omgang en sociaal voelend."

Rond 1650 lag er bij de Loosduinseweg een boerderij die de naam Groenestein kreeg. Later werd deze boerderij uitgebreid en zo ontstond op die plaats een buitenplaats. Het gebouw en de grond werden in 1878 aangekocht en er werd een kapel bijgebouwd. Zo ontstond Huize Groenestein, dat een katholiek gesticht voor onverzorgde en behoeftige kinderen werd. Hier kregen zo'n 600 kinderen een plek. Dit gebouw kon dan ook

prima gebruikt worden als opvangplaats van gerepatrieerden. Na het bombardement op 3 maart 1945 op het Bezuidenhout werden hier al slachtoffers van dit bombardement gehuisvest en meteen na de bevrijding kregen mensen die tijdens de hongerwinter naar het noorden en het oosten van ons land gevlucht waren en wier woning door anderen bewoond werd of geplunderd was een plaatsje. Enkele maanden later werden hier slachtoffers uit concentratiekampen, krijsgesvangenen en mensen die in Duitsland moesten gaan werken aan toegevoegd. Ook vrouwen en kinderen van mannen die wegens hun gedrag tijdens de bezetting ingesloten waren, kregen er een plekje.

Groenestein was niet het enige noodtehuis in onze stad. Zo werden er onder andere ook nog een zevental scholen als noodtehuis ingericht. De Gemeentelijke Dienst voor het onderbrengen van oorlogsslachtoffers in noodtehuizen was hier verantwoordelijk voor. Op 12 mei 1946 werd deze dienst opgeheven. Een en ander werd overgenomen door de Gemeentelijke Dienst voor sociale belangen.

U begrijpt dat het niet eenvoudig was om al die mensen op de juiste manier te helpen. Zo moest de terugkeer van repatrianten geregeld worden, moest de volksgezondheid in de gaten gehouden worden door middel van medische keuringen, werden mensen politiek getest,

moesten mensen aan werk geholpen worden en nog veel meer.

Mijn vader was eigenaar van een medische instrumentenfabriek waar onder andere elektro-cardiografen gemaakt werden en dit bedrijf was tijdens de Tweede Wereldoorlog vrijwel stil komen te liggen. Daarom had hij tijd om dit soort werk te gaan doen. Zo heeft hij tijdens die oorlog een functie gehad bij wat we de Gaarkeuken noemen. Ook in het verzet heeft hij een rol gespeeld. Hij heeft me hier vrijwel niets over verteld. U begrijpt dat het lezen van de genoemde brief me aangenaam verraste. Zo las ik ook dat hij als taak kreeg de Stichting Politieke Delinquenten te reorganiseren. Deze op 20 september 1945 opgerichte stichting had als doel het zo snel mogelijk weer in de maatschappij opnemen van mensen die tijdens de Tweede Wereldoorlog 'fout' waren geweest. Dit gebeurde door middel van heropvoeding, voor zover mogelijk en door hulp te bieden om weer een zelfstandig bestaan op te bouwen.

In tegenstelling tot vele anderen als je de literatuur van deze tijd moet geloven, heb ik een prima jeugd gehad. Ik was geen makkelijk mannetje maar zowel mijn moeder als mijn vader wisten hier mee om te gaan. Maar dat mijn vader dit allemaal gedaan heeft, wist ik niet.

Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

Groenestein, Loosduinse weg

Evacuatie Scheveningen en Den

Als amateur-historicus houd ik mij al tientallen jaren bezig met onderzoeken over de evacuatie van Scheveningen en Den Haag. Inmiddels heb ik een indrukwekkende collectie opgebouwd, bestaande uit fotomateriaal, documenten, interviews etc. Over Scheveningen zijn een veelheid van geschiedenisboeken uitgebracht. Het heeft mij wel verbaasd dat over de evacuatie weinig is geschreven. Uitsluitend Bart v.d. Boom met een goede beschrijving over Den Haag in de Tweede Wereldoorlog en Piet Spaans over het Scheveningen Sperrgebiet.

Als driejarige werd ik in 1943 ondergebracht bij de familie Duenk-Meinen op boerderij 't Paske in buurtschap Dale, onder Aalten. Na de oorlog kende ik mijn ouders niet meer. Iedere zomervakantie was ik weer op de boerderij. Ook nam ik als kind het dialect over. Met Ruud Mos - alsmede schrijver van het boek en zelf geboren als evacuee in Winterswijk - zullen we na het recentelijk uitgekomen boek *Scheveningse Evacuees in Aalten* de boekenreeks vervolgen met *Scheveningse Evacuees in Winterswijk* en plaatsen in Overijssel en Gelderland.

Op Scheveningen ging men nauwelijks op vakantie. Van Aalten had men nooit gehoord; het was een vreemde omgeving en er waren communicatiestoornissen door de verschillende dialecten. De Scheveningse evacuees waren als het ware de uitgestotenen en hebben ook betaald met hun menselijk geluk. Vele ouderen hebben Scheveningen nooit meer terug gezien. Huwelijken vonden plaats, waarbij de Scheveningers zich hebben gevestigd in de evacuatieplaatsen. Veel Scheveningers hebben de contacten met bewoners in de evacuatieplaatsen onderhouden, zo ook met Aalten - zelfs nu de helft van de Scheveningse evacuees niet meer in leven is, heb ik

Scheveningse Evacuees in Aalten

vernomen dat contacten nog steeds bestaan. Het is onze taak de bevrijding jaarlijks te gedenken en de geschiedenissen over te dragen aan de jongere generatie opdat men weet wat vrijheid betekent.

De geschiedenis vermeldt dat het door de Duitsers bezette Westen verdedigd moest worden tegen mogelijke invallen van de Geallieerden. Na de mislukte aanval op Engeland wilden de Duitsers geen tweede front, naast het oostfront. Hiertoe besloot Hitler tot de aanleg van de Atlantikwall als verdedigingslinie langs de gehele kuststrook, van Frankrijk tot aan Noorwegen aangelegd. Dit had voor de Scheveningse bevolking grote

Aankomst Scheveningse evacuees station Aalten 12 jan 1943. Foto: Garretsen Aalten

gevolgen. Het dorp moest eind 1942, begin 1943 ontruimd worden, zodat velen moesten verhuizen. Scheveningen - met een bevolking van circa 35.000 inwoners - werd voor een groot deel ontruimd. Omdat Den Haag met 100.000 inwoners ook van strategisch belang was, moest een derde deel van Den Haag ontruimd worden.

Door de bezetter werd het Organisatie Evacuatiebureau opgericht, die verantwoordelijk werd voor de evacuatie. Een gigantische operatie met de nodige chaos. Ongeveer 6000 Scheveningers die voor de bezetter van economisch belang waren - vanwege gemeentelijke diensten (gas, elektriciteit en water), een beperkt aantal vissers, bakkers, groentehandelaren, winkeliers etc. - mochten in of buiten het Sperrgebiet blijven wonen. De bevolking van Den Haag, dat inclusief Scheveningen circa 135.000 telde,

waarvan circa 90.000 (categorie B) elders in Den Haag of regio werd verplaatst, bestaande uit gezinnen met jonge mannen die voor de Duitsers eventueel inzetbaar zouden zijn voor de arbeidsinzet. Zo werden rond de 12.000 inwoners in de Haagse wijken Spoorwijk en Laakkwartier ondergebracht.

Ouderen uit Scheveningen, Den Haag en moeders met kinderen, waarvan de mannen bij het uitbreken van de oorlog met hun schepen naar Engeland uitweken, circa 45 000 (categorie A) die niet inzetbaar waren voor arbeid, werden buiten de regio ondergebracht in de provincies Groningen, Friesland, Drenthe, de meeste in Overijssel en Gelderland. De burgemeesters van de gemeenten werden door het Bureau Afvoer Burgerbevolking aangeschreven en gesommeerd voor huisvesting zorg te dragen. Indien men zelf een evacuatieplaats had gevonden, moest men dit melden aan het Evacuatiebureau Afvoer Burgerbevolking.

Aanvankelijk werd niet toegestaan mensen onder te brengen in de provincies Noord- en Zuid-Holland, Zeeland en delen van Utrecht en Noord-Brabant. Later wel in plaatsen zoals Delft, Gouda, Leiden en Wassenaar. In de provincies Overijssel en Gelderland werden honderden Scheveningers geplaatst. De grote concentraties kwamen terecht in Aalten (500) en Winterswijk (600), in de Gelderse Achterhoek.

Doordat de verdedigingslinie doorliep vanaf de Sportlaan in Den Haag tot aan Clingendael bij Wassenaar werd ook een groot deel van Den Haag ontruimd, waarbij huizen werden gesloopt en ook onder andere het Rode Kruis Ziekenhuis en de Duinoordkerk. Welgeteld 3180 panden werden afgebroken en 2500 zwaar beschadigd voor bunkers, tankgrachten, tankmuren en diverse betonnen verdedigingswerken. Of woningen op Scheveningen werden gesloopt voor een beter uitzicht op de

Ik als klein jongetje met boerin Hanna Duenk-Meinen met Tonni en Henny Koole uit Scheveningen, in de oorlogsjaren

An tafel bie familie Bernhard Duenk en Hanna Meinen in de kukke circa, 1960

Haag 1943

Scheveningse evacuees bij boer Nijkamp Markelo. V.l.n.r.: boer Nijkamp, Johanna Spaans-Jongejan, 2 dochters Nijkamp, Cornelia Bruin-Tuit, Jannetje Tuit-Verheij en staande Cornelis Bruin.

zee. In Den Haag en de regio zijn huizen vrijgemaakt voor de evacuees, die ook tijdelijk werden ondergebracht bij instellingen zoals Bloemendaal en Groenesteijn in Den Haag. Aanschrijving voor vertrek vond kort voor tijd plaats. De zeevarenden raakten werkeloos, mochten niet meer vissen. In 1941/1942 zijn veel Scheveningers voor de Heidemij tewerkgesteld in het oosten van het land in werkkampen en kosthuizen, waar ze een inkomen kregen en in het weekend naar huis mochten. Dit gebeurde ook in Gelderland, onder andere in Aalten. Zo zaten in werkkamp Twillaar, Kloosterhaar 96 Scheveningers.

Tijdens de oorlog moesten de mannen zich melden om in Duitsland te werken. Veel mannen doken onder voor de razzia's. De kerken hebben een bemiddelde rol gespeeld. Gereformeerden in Aalten en hervormden in Winterswijk. Overige evacuees werden in andere plaatsen verdeeld.

Het grote vertrek was in december 1942 en januari 1943 naar het oosten van het land. Men mocht alleen handbagage meenemen. De inboedel werd veelal opgeslagen of ging soms op transport naar de evacuatieplaats. Veel opgeslagen inboedel werd gestolen en of geheel verdwenen. Per tram vertrok men naar het station en met de trein richting Arnhem, waar voor velen een onbekende bestemming wachtte, hetgeen tot de nodige onrust zorgde. Na aankomst en ontvangst op diverse stations, werd men opgewacht door de gastgezinnen.

De Scheveningers zijn in feite van huis en haard verdreven en kwamen in een totaal vreemde omgeving terecht. Men sprak verschillende dialecten waardoor communicatieproblemen ontstonden. De lokale overheid in die evacuatieplaatsen was door de Duitsers opgelegd om ruimte bij gastgezinnen aan te wijzen. Vele banden zijn met de

evacuatieplaatsen gebleven omdat ze in het algemeen goed zijn opgevangen. In diverse plaatsen zijn Scheveningers achtergebleven, mede door huwelijken.

Het is begrijpelijk dat na de bevrijding velen de toestemming niet kunnen afwachten om zich weer in hun vroegere woonplaats te mogen vestigen. De vernielingen die de bezetter hier echter hebben aangericht waren van dien aard dat de terugkeer van deze mensen slechts uiterst langzaam kon geschieden. De huizen waren ontmanteld en in de wijk Duindorp van Scheveningen werd een NSB-gevangenkamp gevestigd, waardoor de wijk veel later beschikbaar werd. Vanwege de aanleg van die Atlantikwall werden grote delen van de stad Den Haag ontvolkt. Bovendien

telde Den Haag voor de oorlog de een na grootste Joodse gemeenschap van ons land, inclusief de Haagse regio in 1940 namelijk circa 17.000. Van rond de 2000 Haagse Joden die de oorlog overleefden, was het merendeel ondergedoken.

In de Hongerwinter 1944-1945 zijn 20.000 inwoners omgekomen in het Westen. Door de spoorwegstaking nam de bezetter de maatregel geen voedseltransporten meer toe te laten. In de hongertochten gingen moeders met kinderwagens eten halen in het noorden en oosten van het land. De Rijksdienst voor Voedselvoorziening en het Inter Kerkelijk Bureau

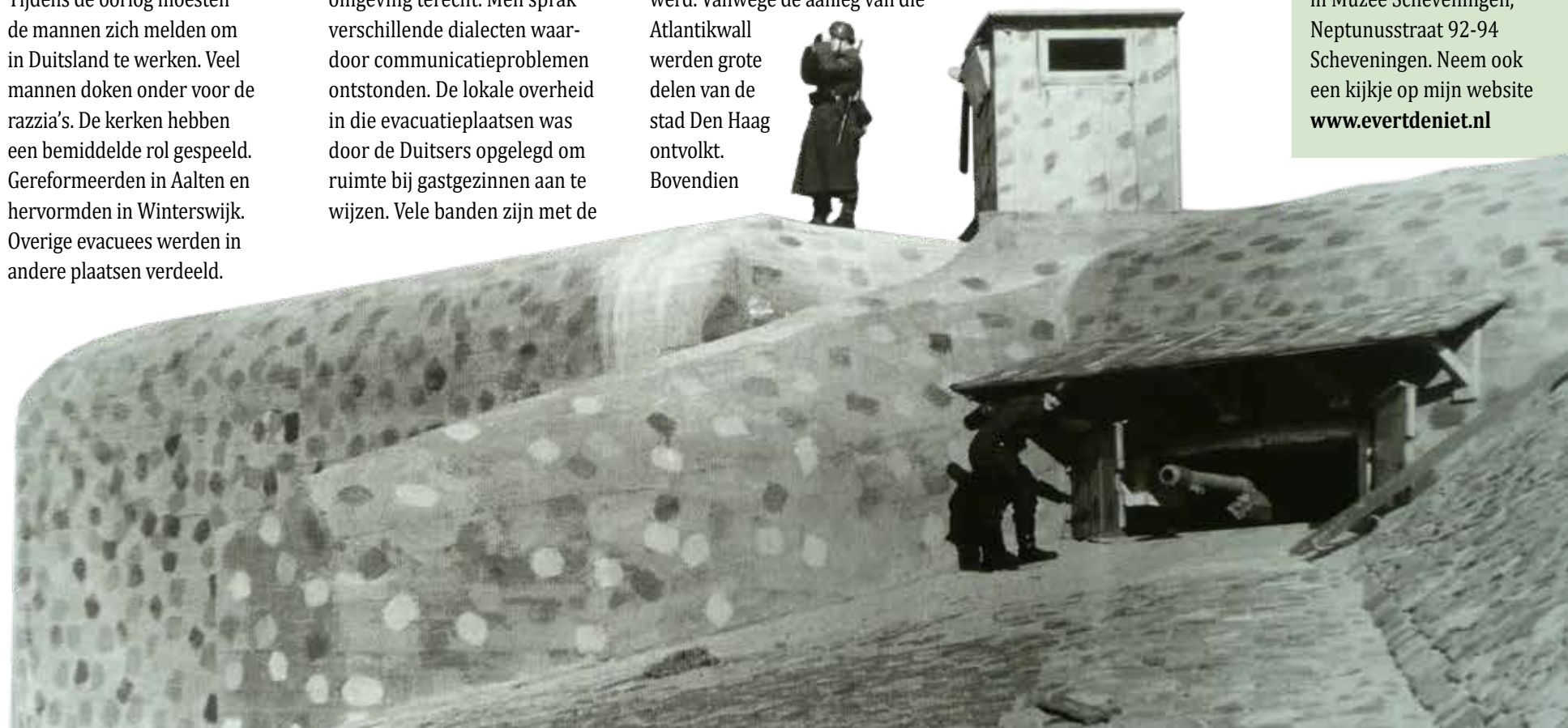
brachten 17.000 kinderen in de hongerwinter uit het westen onder bij pleeggezinnen in Groningen en Friesland.

Op Engeland gerichte V1 en V2 stortten soms neer in Den Haag en Scheveningen, waardoor families werden getroffen. Door een navigatiefout bij een bombardement werd in plaats van de raketinstallaties, de woonwijk Bezuidenhout in Den Haag getroffen, welke dood en verderf zaaide met 500 doden en duizenden dakloos. De stichting Atlantikwall Scheveningen en de Bunkergroep Den Haag zijn met betrekking tot de verdedigingslijnen al jaren actief met het verzamelen en onderhouden van bunkers die als monumenten zijn bestempeld. In het Nationaal Onderduikmuseum Aalten, met een Scheveningse opkamer, wordt ook te zijner tijd de geschiedenis van de Scheveningse evacuees in Aalten en mogelijk overige plaatsen uit de provincie Gelderland ingebracht.

Belangrijke taak is om de geschiedenis vast te leggen en over te brengen op de jongere generatie, opdat de jeugd weet wat vrijheid betekent.

Evert de Niet
evertdeniet@kpnmail.nl

Wilt u meer lezen? Het boek *Scheveningse Evacuees in Aalten* is te koop voor € 25 in Muzee Scheveningen, Neptunusstraat 92-94 Scheveningen. Neem ook een kijkje op mijn website www.evertdeniet.nl

Bunker aan de kust

Van Staatsspoor naar Den Haag CS

Zondagavond. Perron 2, spoor 3. Blauwe wagons, afgeladen met dienstplichtige soldaten in mosgroene uniformen, met baret en plunjezak, peuk in de mond. Op het perron overall kussende stelletjes, haastig afscheidnemende paartjes of jonge dames alleen, verdrietig naar boven kijkend in het gezicht van de geliefde die hangend uit het raam (bijna) vertrekt. De scène staat me nog in het geheugen gegrift. Misschien omdat ik er als kleine jongen, rond 1960, meerdere malen getuige van was, daar op station Den Haag Staatsspoor (SS).

Mijn ouders en ik brachten dan een familielid naar de trein. Zo'n groene met een spitse neus. Of een zogenoemde Hondekop. Vertrekkende van perron 2, spoor 4. Wij hadden thuis geen auto dus gingen we meestal met de taxi naar het station. Als we geluk hadden een Studebaker Hawk (met vleugels) of een andere Amerikaan. Bezuidenhoutseweg af zoeven, linksaf de Rijnstraat in en stoppen voor het stationsgebouw. Een langwerpige witte gebouw met aan beide uiteinden twee blokvormige delen en een lager middenstuk ertussen met centraal weer een hogere opbouw. Binnen een hal met loketten, links achter de toegangsdeuren tot de perrons. Perronkaartje (zo'n kartonnen van 5 x 2,5 cm) was verplicht. En er werd bij de deuren gecontroleerd!

Vanaf perron 1 (rechts van je) kwam je ook op perron 2. Want het station was een kopstation. Je liep als het ware om de stootblokken die de sporen afsloten heen. Een overkapping uit glas en staal, in tweevoud boven je hoofd. En als je mazzel had, stond er nog een reusachtige locomotief voor je neus die nog weg moest rangeren om plek te maken voor de volgende binnenkomende trein. Wat ik toen niet wist, nu wel, is dat het station op 1 mei 1870 openging. Destijds voor de in 1845 opgerichte Nederlandsche Rhijnspoorweg-maatschappij NRS. Het station heette ook Den Haag NRS. In 1890 werd NRS overgenomen door de staat, die in 1863 de Maatschappij tot

Station SS. Foto uit een boek over de geschiedenis van het Bezuidenhout

exploitatie van Staatsspoorwegen opzette. Zo wijzigde de naam in Den Haag SS.

Het pand zelf werd ontworpen door de Utrechtse architect Aaldert Willem van Erkel (1839-1877). Het werd bewust evenwijdig aan de Rijnstraat gebouwd omdat het de bedoeling was dat de sporen er niet eindigden, doch door zouden lopen naar Scheveningen. Dat plan ging echter al snel de prullenbak in. In de plaats ervan werd op 1 juli 1879 gestart met de eerste Nederlandse stoomtramlijn Den Haag NRS - Badhuis Scheveningen (op de plek van het huidige Kurhaus). De tram blijft tot april 1924 rijden. Dan neemt NZH de inmiddels van stroom voorziene verbinding over met de Blauwe Tram (de 'Boedapester', genoemd naar de fabriek in die stad).

In de oorlog wordt een deel van de NZH-lijn naar Scheveningen opgebroken. In 1948 wordt een en ander in ere hersteld, maar in 1958 is de verbinding niet meer lonend. NZH stopt ermee.

Muurschildering de Blauwe tram

Nieuwbouw aan de kant van de Bezuidenhoutseweg

huidige Oranje Buitensingel. Verder staan er alleen woningen ten zuiden en ten noorden van het station, in inmiddels verdwenen straten met namen als Daendelsstraat, 1e, 2e, 3e van den Boschstraat, Ternootstraat en Fr. Valentijnstraat. Mijn vader liep er nog de deuren af met de collectebus. Geen Babylon, Appenrots, Utrechtsebaan. Geen Prins Bernhardviaduct (1975), geen tramviaduct het centrum in (1976), geen hoogbouw. De kruising Rijnstraat/Bezuidenhoutseweg is nog een échte kruising, met verkeer en zonder verkeerslichten. Gewoon met 'oom agent' midden op de kruising, die met zijn ingenieuze klapbord vol hendels, een fluit en handgebaren de verkeersstromen stuurde. "Mevrouw, als u niet kunt fietsen, doe het dan niet", zo kreeg mijn moeder er ooit te horen.

Het was Koen van der Gaast die de opdracht kreeg het nieuwe Den Haag CS te ontwerpen. Weer als kopstation, doch ondergronds werd wel een voorziening gemaakt om ten minste met een 'semi-metro' naar Scheveningen te kunnen reizen. Het is 1970 wanneer met de bouw wordt gestart. In september 1973 is de eerste bouwfase klaar. Op de 29ste van die maand sluit Den

Haag SS de deuren. Nog dat jaar start de sloop, die tot in 1974 zal doorgaan. In 1975 is ook de tweede bouwfase van Den Haag CS gereed. De officiële opening volgt op 28 mei 1976. De Staatsspoorwegen zijn dan al lang in NS omgedoopt (1938). HTM heeft de diverse tramlijnen voor en boven het station herdoopt en omgevormd. Een gedachte tramlus vanaf het dak van het station richting Bezuidenhoutseweg/Koekamp komt er echter niet, na langdurige en felle protesten vanwege de 'aanslag' die zulks op de Koekamp en omgeving betekende. Dat terwijl er inmiddels rondom het voormalige Den Haag SS duizenden woningen in doodnormale straten offer zijn gevallen aan de sloopkogel.

Van de vriendelijke klinkerweg Rijnstraat is nu niets meer over. Het gebied is nu grauw en grijs, bestaande uit beton, asfalt en staal. *Shabby* in het Engels. Geen auto's meer, die zijn ondergronds gebracht. Tramsporen nog wel. Een enkele fietser. Voetgangers te over: reizigers, ambtenaren, toeristen. Maar die vallen haast weg tegen de hoge gevels van kantoorpanden. De wind giert rond je kop. En al het zwerfvuil. Den Haag CS wordt nu aan de kant van de Bezuidenhoutseweg 'ingepakt' door hoogbouw. Alsof niemand het meer mag zien. B&W willen de Rijnstraat 'vergroenen'. Er komen 35 bomen in evenzovele bakken te staan. Beter iets dan niets, zullen we maar zeggen.

Carel Goseling
cargoseling@hotmail.com

Station nu

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Jensen Interceptor II

Soms is het heerlijk om even weg te dromen. Stelt u zich voor: u bent in Engeland, het is zomer 1969 en aan het eind van de dansavond danst u met het meisje van uw dromen op het allerlaatste plaatje dat net een giga-hit is geworden: *May I have the next dream with you* van de Engelse zanger Malcolm Roberts. U spreekt met haar af om de volgende dag een ritje met de nieuwe Jensen Interceptor II te gaan maken door het romantische graafschap Kent, met mooie heuvelachtige wegen, met een heerlijke lunch in de pub of een picknick op die zwoele zondagmiddag. Kunt u zich dat voorstellen? Heer-lijk!

Het enige kan zijn dat u de Jensen Interceptor II niet kent. Kan zijn, want ik betwijfel of er veel van in Den Haag hebben rondgeleden. Ik kwam ze tijdens mijn jeugdvakanties in Engeland nog wel eens tegen. Niet vaak, want het was wel een heel exclusieve auto. Kijk zelf nog maar eens

naar de foto. Natuurlijk ontworpen door een Italiaan. Het meest opvallend was die aparte chromomrande glazen achterklep. En dan die mooie langgerekte strakke zijkant met ook een fraai gevormde raampartij, met aan de voorkant een lange neus met een recht-

hoekige chromen grille met door eenvoud gesierde lampunits. En onder de motorkap een achtcilinder benzinemotor met een inhoud van 6276 cc en 350 pk, goed voor een topsnelheid van 220 kilometer, dus dat zat wel goed. Wat ook goed zat, was het meubilair. Voorin prachtig ontworpen leren stoelen met een heerlijke support in de rug en de bovenbenen. De achterbank bestond eigenlijk uit twee luxueus gevormde kuipjes met een brede uitklapbare armsteun. Het hele interieur

ademde luxe en rijkdom. Achter het houten sportstuur sierlijke klokken als snelheidsmeter en toerenteller en de rest was opgenomen in het imposante, met walnoot hout ingelegde middenconsole en vlak onder de middenarmsteun het selectiehendel van de automaat. Het zal u dan ook niet verbazen dat deze sportieve, high performance car in 1971 in de prijslijst stond voor 68.000 gulden. Het was ook een auto met flinke afmetingen, met een lengte van bijna vijf meter en bijna twee meter breed.

Een draaicirkel van 11,6 meter en hij woog 1590 kilo. Zoals te verwachten voor dat geld was hij ook royaal voorzien van zaken die in die tijd nog niet zo standaard waren, zoals onafhankelijke vering, verstelbare schokdempers, verstelbaar stuur, veiligheidsgordels, hydraulische schijfremmen op alle wielen, elektrisch bedienbare ramen, radio met twee speakers en hoogpolig tapijt, om maar eens wat te noemen. Het zal u ook niet verbazen dat rijden met deze Jensen een waar genoegen was. Een supersportieve reisgenoot op de lange afstanden, maar ook heel dynamisch op de heuvelachtige *country roads* waar Engeland er veel van heeft. Wat een *beauty!*

John Vroom
johnvroom@panet.nl

HAAGSE KWESTIES

Renovatie Binnenhof maakt raadsel van ontstaan van Den Haag

Sinds de burgemeester van Den Haag afgelopen zomer premier Schoof uit het Torentje aan de Hofvijver zette, lijkt de metamorfose van het Binnenhof zich met verdubbelde vaart te voltrekken. Niet dat het opschiet hoor, de opleverdatum is in februari verschoven van 2028 naar 2030. Maar toen ik vorige maand nietsvermoedend door het centrum fietste, zag ineens dat de Hofvijver wordt drooggelegd!

Langs het Torentje, Algemene Zaken en de Eerste Kamer is een brede strook zand gestort. Die moet werkterrein worden, wat nodig is om de oude gevels te repareren en de funderingen die onder water liggen te versterken en zo de lekkages in de gebouwen erachter te stoppen. Elektrische vrachtwagens brengen het zand via pontons de Hofvijver op. Tot het bouwterrein klaar is, waarschijnlijk in juni, is zodoende maar een deel van de vijver vrij.

Hoe is het met schildpad Mark? Geen zorgen over de waterplanten. Die zijn verplant en staan nu rond het eiland. Maar hoe het gaat met vaste vijver-

bewoner schildpad Mark is een vraagteken. En hoe er op 31 mei een Hofvijver Regatta kan plaatsvinden? Tegelijkertijd met het nieuws over de drooglegging bracht het informatiecentrum Binnenhofrenovatie gelukkig ook goed nieuws. Want het archeologisch onderzoek dat gelijk opgaat met de renovatie biedt intussen meer zicht op het ontstaan van het Binnenhof en daarmee van Den Haag. Tot nu toe is het verhaal dat graaf Floris IV (1210 - 1234) rond 1230 een buiten bouwde aan een duinmeertje en dat zijn zoon Willem II en kleinzoon Floris V er een paleis, de Ridderzaal en een hofkapel

bijbouwden. Vanaf 1242 is er sprake van 'die Haga', de oudste vermelding van Den Haag, wat algemeen wordt uitgelegd als de haag of het bos van de graaf.

Klus voor Indiana Jones

Maar nu zijn er fundamente blootgelegd die aantonen dat dit toch niet het hele verhaal is. "Het blijkt dat het Binnenhof al in de dertiende eeuw een gigantisch complex was. Een hof met koninklijke architectuur en een nog grotere ambitie als keizerlijk paleis", staat er op de website. Een goed startpunt voor de speurtocht naar het ontstaan van Den Haag is de aankoop van Floris IV van de overblijfselen van de hofstede van wijlen vrouwe Meilendis in 1229. De stadsarcheologen dromen ervan sporen van de hoeve te vinden. Maar waar te zoeken? Er is wel een verkoopakte, maar die lijkt niet volledig. En ook de plattegrond ontbreekt. Een leuke klus voor Indiana Jones, zou je haast zeggen.

Oorsprong Den Haag in 700

Nu wil het toeval dat ik een boekje uit 1956 heb, dat 'Een

nieuwe gedachte over de ouderdom van Den Haag' bevat. Die gedachte is gebaseerd op een theorie die dr. C. de Wit, conservator van het Haags Gemeentemuseum, in 1954 publiceerde. Hij keek naar de plattegrond van wat het Binnenhof zou worden met aansluitend het latere Buitenhof. Twee goed verdedigbare rechthoekige ruimten, met links en rechts moeras en veen, aan de achterzijde een ongecultiveerd bos en aan de voorzijde een duinenrug die doorliep tot aan Loosduinen. Op grond daarvan plaatste De Wit de oorsprong van Den Haag in 700, toen mensen houten nederzettingen optrokken (curtis) die verdedigd werden met grachten, droog of nat, en palissaden. Waar hun nazaten op voortbouwden, met betere bouwmaterialen.

Idee voor een Haagse kwestie?
Mail naar Milja de Zwart: milja@xs4all.nl

Maar binnen de oorspronkelijke omheining, een 'haag van houten staketsels'. Of zoals in het boekje staat: "En wanneer de graaf dit gebied in eigendom krijgt, wordt het dus de haag van de graaf of 's-Gravenhage." En de archeologische sporen? Welnu, die liggen volgens De Wit al die tijd al in de kelders van de Ridderzaal.

Bron

Het boekje waaraan ik refereer is *Twaalf eeuwen Binnenhof* van Leo Tasseron, Uitgeverij A.A.M. Stols, 1956. De theorie van C. de Wit heet *Het ontstaan van het Haagse Binnenhof* en is gepubliceerd in het Bulletin van de Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond 53 (1954), 1-20.

Meubelstoffeerder Lodewijk Vakwerk op maat

'Ambachtelijke meubelstoffeerderij' houdt in dat wij, opa, zoon en kleinzonen Lodewijk, sinds 1930 samen al meer dan 100 jaar ervaring in de meubelrestauratie en meubelstoffering hebben.

De kleinzonen, op dit moment de eigenaren, zijn op 13-jarige leeftijd begonnen het vak te leren bij opa en oom en hebben hierdoor een grote vakkennis verkregen. De jongere generatie - Theo Lodewijk - heeft zich naast de meubelstoffering ook ontplooid in het verdere interieur en is nu ook interieuradviseur.

Wij zijn gespecialiseerd in:

- Herstoffering van banken en fauteuils
- Vernieuwing van binnenwerken
- Fauteuils op lengtemaat maken
- Fineren en politoeren
- Leerreparaties
- Antiekrestauraties
- Biezen, rieten en rotan stoelen

- Vloerbedekking
- Gordijnen
- Leerrestauraties
- Optimale service, garantie en kwaliteit

Wij werken al vier generaties lang met kwaliteitsambacht, dus wij garanderen u een service als vanouds:

- De vertegenwoordiger komt naar u toe met de mobiele winkel
- U kunt kiezen uit méér dan 600 soorten stoffen
- Vakkundige, vrijblijvende prijsopgave
- Eerlijk advies als het niet de moeite waard is
- Alles binnen 2 á 3 weken klaar, behalve antiekrestauratie
- Profiteer van de kwaliteit door jarenlange ervaring

- Wij halen en brengen gratis!

Als het opknappen van het meubel de kosten niet waard is, dan krijgt u dat ook van onze meubelstoffeerderij te horen. Wij geven namelijk 5 jaar garantie op alles wat we maken (maar niet op massameubelen van spaanplaat of vurenhout).

Bel gratis voor informatie of een vrijblijvende afspraak naar het gratis nummer 0800-5633945.

Stoffering Lodewijk
(hoofdvestiging)
Reinkenstraat 111 Den Haag
(070-3922344)
Bergschenhoek
(06-23031330)

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

GRATIS TAXATIEDAGEN

Elke woensdag en donderdag van 10.00 tot 16.00 uur

Elke WOENSDAG: munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? Moeten we die oude bankbiljetten inleveren?

Elke DONDERDAG: goud, zilver, sieraden, kunst, antiek, militaria en Pokémonkaarten

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurjes in de kast, zijn die nog wat waard? Hebben die oude onderscheidingen en militaire spullen nog waarde? Zijn Pokémonkaarten interessant?

U bent niet de enige met vragen over stukken die bij u thuis liggen. Om hier een antwoord op te krijgen organiseert **Heritage Auctions Europe** deze open inloopdagen van 10.00 tot 16.00 uur. Bezoek ons op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie met een kopje koffie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: **030-6063944** en www.ha-europe.com. Bel ons ook even als u meerdere zaken (bv. munten en sieraden) op 1 dag wil combineren. Tot ziens in IJsselstein!

Proefparade

Op zaterdag 3 mei organiseert De Tuinen van Mariahoeve in samenwerking met Natuurlijk Nicole en KunstPost een inspirerende (gratis) voorjaars ProefParade. Bewoners van Stadsdeel Haagse Hout wandelen of stappen op de fiets en rijden zo langs een paar bijzondere plekken in Mariahoeve die beloofd zijn met een Gulden Klinker, een prijs vanuit Gemeente Den Haag om duurzame initiatieven te ondersteunen. Door deze Gulden route kunnen deelnemers ontdekken hoe bijzonder Voedselbos Mariahoeve is, wat het Catharina Hof voor een unieke plek is en wat KunstPost hen te bieden heeft. Bezoekers gaan op ontdekkingsreis door Mariahoeve. Voedselbos Mariahoeve heeft afgelopen najaar een Gulden Klinker ontvangen. Daarom willen we het Voedselbos extra onder de aandacht van bewoners brengen omdat dit zo

iets unieks is, gewoon bij hen in de straat, in de buurt, in de wijk en in het stadsdeel. Het zal een middag zijn vol natuur maar ook cultuur en samen proeven.

Wanneer & waar: za 3 mei, 13.00-17.00u, Voedselbos Mariahoeve, Catharina Hof & Kunstpost
Meer info via proefparade.nl

Boekpresentatie De Grote Avonturenbundel

De negenjarige Anjana Pitai maakt haar schrijversdebuut met *De Grote Avonturenbundel*, een verzameling van drie korte, fantasierijke verhalen voor kinderen. Het boek verschijnt op 16 mei 2025 bij uitgeverij Boekscout. De feestelijke boeklancering vindt plaats op vrijdag 16 mei van 16.00 tot 17.00 uur in Bibliotheek Naaldwijk. Bezoekers zijn van harte welkom om dit bijzondere moment mee te vieren en kennis te maken met de jonge auteur. Belangstellenden kunnen zich aanmelden via de website van Bibliotheek Westland. *De Grote Avonturenbundel* is een sprankelend kinderboek vol creativiteit en verbeeldingskracht, geschreven door een talentvolle jonge schrijfster met een grote liefde voor verhalen.

Wanneer & waar: vr 16 mei, 16.00-17.00u, Bibliotheek Naaldwijk, Sint Martinusstraat 67
Meer info via bibliotheekwestland.nl

Las Américas Film Festival

Van 3 mei tot en met 25 mei 2025 presenteert Filmhuis Den Haag i.s.m. stichting Humans of Film het gloednieuwe Las Américas Film Festival in Den Haag. Men kan een inspirerend en artistiek programma verwachten vol grensverleggende films uit Zuid- en Latijns-Amerika en de Cariben. Het festival, dat toegewijd is aan arthouse en transnationale cinema, zet de rijkdom aan verhalen, culturele expressies en visuele poëzie van dit continent in de schijnwerpers - een continent dat binnen de filmwereld nog te vaak onderbelicht blijft, ondanks zijn artistieke kracht en urgentie. Met een selectie van bijzondere en innovatieve speelfilms biedt Las Américas Film Festival een unieke filmervaring waarin kunst, identiteit en maatschappelijke thema's samenkomen.

Wanneer & waar: za 3 t/m zo 25 mei, Filmhuis Den Haag, Spui 191
Meer info via filmhuisdenhaag.nl

Onbezorgd ontdekken.

De mooiste busreizen

Historisch Wenen
8-daagse busreis

vanaf p.p.
769

Schotse Hooglanden
10-daagse busronde

vanaf p.p.
1099

Normandische invasiestranden en Bretagne
10-daagse busronde

vanaf p.p.
1299

Klassiek Italië
12-daagse busronde

vanaf p.p.
1399

De Byzantijnse Balkanronde
15-daagse busronde

vanaf p.p.
1589

Het Mooiste van Noorwegen
12-daagse busronde

vanaf p.p.
2069

de Jong Intra
vakanties

www.dejongintra.nl/busreizen, bel (0180) 457 803
of ga naar je ANVR reisadviseur

Daphne & Els Tafel dames

Marcello en Els, (W)eten Wat Lekker Is was de veelgelezen column van het veelzijdige kunstenaarsechtbaar. Met een flinke dosis smaak, humor en oog voor detail namen zij hun lezers jarenlang mee langs bijzondere gerechten, markante adressen en verborgen pareltjes. Na het overlijden van Marcello komt hier helaas een einde aan. De column krijgt echter een nieuw vervolg: *Daphne & Els, De Tafeldames*.

Met dezelfde liefde voor goed eten, inspirerende plekken en het plezier van samen aan tafel zitten, gaan De Tafeldames op pad. Met een goed geproefde mening, smaakvolle tips, warme anekdotes en een herkenbare Haagse sfeer nemen De Tafeldames je mee aan tafel.

Binnenstappen bij Café Bistro Jules: warm welkom in Franse sferen

Op een donderdagavond besluiten we ons te laten verrassen bij Café Bistro Jules, dat knusse, sfeervolle restaurant op de hoek van de Koningin Emmakade met een gezellige stadstuin in Den Haag. We kiezen voor het chef's menu, altijd spannend, maar hier weet je: wat er op tafel komt, is met aandacht bereid en vol smaak. Vanaf het eerste moment voelen we ons welkom. De ambiance is warm en ontspan-

nen, zo'n plek waar meteen alles klopt omdat je voelt dat er zorg zit in elk detail.

Onze serveerster Karlijn is attent, lief en heeft een indrukwekkende kennis van wijn. Bij iedere gang zoekt ze met zorg een bijpassende wijn uit en vertelt met enthousiasme waarom juist die wijn zo goed past.

Het maakt de avond extra bijzonder.

Een zachte start

We trappen af met een prachtig bordje: romige burrata, besprenkeld met basilicumolie, vergezeld van dunne plakjes bresaola, frisse tomaatjes, cornichons en verse basilicumblaadjes. Een verfijnde start, waarbij de rijke, fruitige Grenache Blanc uit de Languedoc (€8,50) prachtig aansluit en meteen de toon zet voor de rest van het diner.

Dan volgt een fluweelzachte aspergesoep vol van smaak, met kleine stukjes witte ui, asperges, gerookte zalm en een verrassend accent van gedroogde sinaasappel en peterselie. De Pinot Blanc

Chef's menu bij Café Bistro Jules

verrassend, verfijnd en met liefde geserveerd

uit Pfalz (€7,00) mineraal en bloemig, blijkt een gouden combinatie. Dit is zo'n gerecht waarbij je even stilvalt om

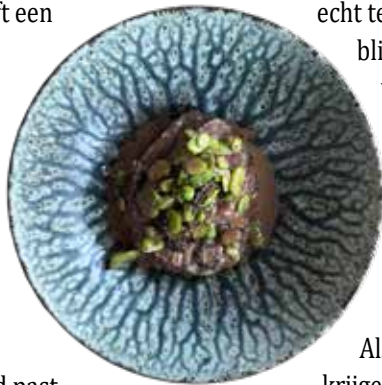
echt te proeven. Een blik naar elkaar was genoeg om te weten: dit is écht heel goed.

Hartig hoogtepunt

Als hoofdgerecht krijgen we een prachtig opgemaakt bord: bavette, gerold in pesto, op een fluweelzachte zoete aardappelpuree, met frisse tuinbonen en een rijke rode wijnsaus. Een gerecht dat meteen indruk maakt, vol smaak en karakter. Karlijn raadt zowel de witte Dom Doria Chardonnay als de rode Brusset Côtes du Rhône aan. Een van ons had zin in rood, de ander koos liever voor wit en allebei bleken ze verrassend goed te passen, elk op hun eigen manier.

Zoet afscheid met een gouden randje

Als afsluiter krijgen we een dessert geserveerd met twee bijpassende dessertwijnen. Beide een perfecte match bij het toetje, dat ook nog eens een verrassing blijft... We verklappen niets, gewoon zelf gaan proeven! We hebben werkelijk heerlijk gegeten. Alles smaakte vers,

Margot

was met finesse opgemaakt en voelde tot in de puntjes verzorgd. Elk gerecht zat vol karakter, de wijnen waren met zorg gekozen en de sfeer was precies zoals je hoopt op zo'n avond: ontspannen, stijlvol en persoonlijk. Dankzij Karlijns warme aanwezigheid en haar spot-on wijnadvis voelden we ons echt in de watten gelegd. Eigenaresse Margot weet precies hoe ze haar gasten zich thuis laat voelen - met charme, aandacht en een oprechte glimlach. Ze heeft zichtbaar plezier in wat ze doet en dat zie je in alles. Dankzij haar is Café

Bistro Jules niet zomaar een restaurant, maar een plek waar je écht graag terugkomt.

Op een rijtje

Café Bistro Jules
Kon. Emmakade 118A, Den Haag
www.cafebistrojules.nl
070 345 40 60
dinsdag t/m zondag
vanaf 12.00 - 0.00 uur

Drie gangen	€ 42,50
Vier gangen	€ 50,-
Vijf gangen	€ 57,50
Gerechtigtes	vanaf € 3,75
Dessert	vanaf € 9,-
Drankjes	normaal

Maximaal
6 personen
per baan

OCKENBURGH ACTIVE GEZELLIG BOWLEN

Dinsdag t/m Donderdag € 28,00 per baan per uur
Vrijdag, Zaterdag & Zondag € 31,50 per baan per uur

Telefonisch reserveren: 070 - 368 66 39

Wijndaelerduin 25 - Den Haag

WWW.OCKENBURGHACTIVE.NL

Speciale service voor senioren

- Zorgverhuizingen
- In- en uitpakservice
- Particuliere verhuizingen
- Verhuisdirigente
- Int. verhuizingen
- Handyman
- Kunst- en antiekservice
- Inboedelopslag

T 070 399 42 41
W utsvandergeest.nl

ERKENDE VERHUIZERS

Nooit te oud voor vakantie!

Bekijk het aanbod en boek uw vakantie
www.allegoedsvakanties.nl | 0318 - 48 51 83

1 ZWEEDSE PUZZEL

betalwijze	Nieuwe Stijl	herkauwer	rustteken	pasvorm
biersoort	deksel	Griekse letter	heilige plaats	auto-stalling
Rex Imperator	hemelruim	op welke wijze		
cowboyfeest	koninginregentes			
	3	voertuig		begrensd gebied
houtrot	deel v.e. woning	zuivelproduct	4	aan zee
	livreiknecht			rekening
		dans		8
dikwijls		kosten koper		
teerproduct		aantekenboek	domoor	7
			Egyptisch heerser	
		omslag		7
		elk		kledingstuk
koordans		2	dun weefsel	
piloot			Japans bordspel	levend wezen
			6	hectometer
				gesloten
ploegsnede	schenking			
	rondhout			
		stekel		5
verschoppeling	1			
			gravure	

1 2 3 4 5 6 7 8 9

2 SUDOKU

		5	7		2			
	7			1				5
					7			9
	9		8					
	2							3
			5			4		
	5	9	2					4
		6		9				1
		8	4			6		

	3	1			8			4
6		5						7
	4							
					6	4		2
2	6				4		5	
			3				7	
8			4	5	2			1
	9							
			8					3

Puzzel & Win!

Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke Haagse sokken!

U kunt de oplossingen tot donderdag 8 mei mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl

Oplossingen vorige editie:
Zweedse puzzel: Paaseieren
Woordzoeker: Kamperfoelie

Wij feliciteren de winnaar van de vorige editie met een mooie prijs. De Haagse Harry Sokken gaan naar: *Carel van Bussel*

U dient deze prijs zelf op te halen bij De Haagse Tijden op de Laan van Meerdervoort 174, Den Haag (tijdens kantooruren).

Win Haagse Harry Sokken - Model 'Standbeeld'

Limited edition! Deze sokken verschenen ter ere van de Haagse Harry tentoonstelling in het Haags Historisch Museum. Gemaakt van bamboe, dus duurzaam.

De sokken zijn ook online verkrijgbaar via www.haags.nl t.w.v. € 14,95 (excl. verzendkosten).

3 KRUISWOORDPUZZEL

	1	2	3	4		5	6	7		
8		9								10
11	12					13				14
15					16		17			
	18			19		20		21		
22			23				24		25	26
27		28					29		30	
		31					32			
33	34			35			36			37
38			39		40					41
	42	43		44				45		
46			47				48			49
50				51			52			
		53								
							54			
								55		

- Horizontaal:**
1 ontvangstbewijs
5 naarling
9 scheidsrechter
11 kortschrift
13 speelschijf
15 schenkmond
17 ondeskundige
18 Nederlandse Spoorwegen
19 zet ; 21 scandium (afk.)
22 pers. vnw.
23 indiaans symbool
25 hoogfrequent
27 edelgas; 29 borstbeeld
31 stannum (afk.)
32 bergplaats; 33 zeur
36 kaartspel; 38 reeds
39 machinemens
41 motorschip
42 loco citato
44 zeepwater
45 zangnoot
46 binnenste van beenderen
48 verbond
50 drukkende lasten
52 vleesgerecht
53 doorgang; 54 honingbij
55 wijnsoort.

- Verticaal:**
2 eens
3 oude munt
4 vliegende schotel
5 grond om boerderij
6 kuip
7 verdaging
8 Europeaan
10 scheepsvloer
12 versterker
14 compact
16 armoedige woning
19 Spaanse titel
20 spinrag
22 soort aardappel
23 inktpatroon
24 halfbloed
26 heks
28 draagbare telefoon
30 plaaggeest
34 maat van Noors hout
35 paard
36 hoogste punt
37 Griekse letter
40 wedstrijdlee
43 dun papier
45 heester
46 grap
47 boosheid
48 speelgoed
49 kloosteroverste
51 Noorse godheid
52 voertuig.

40 32 50 8 54 41 49 27 18 10

De plek voor
ouderen en
mantelzorgers

**Kom langs bij
één van de locaties
in Den Haag**

HAAGS ONTMOETEN
Uw plek in de wijk